

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל ... מעשר שני ואפי' מעשר עני.....1
- ב. תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי.....2
- ג. מפני מה קנסו לויים במעשר שלא עלו בימי עזרא.....6
- ד. בת ישראל שניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה.....8
- ה. ניסת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר.....8
- ו. ניסת לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר ... מת ולה הימנו בן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר מת בנה מישראל תאכל במעשר.....8

דף פו.

א. תרומה טובלת אף מעשר ראשון נמי טובל ... מעשר שני ואפי' מעשר עני

הטבל כיצד¹ כל אוכל שהוא חייב להפריש ממנו תרומה ומעשרות קודם שיפריש ממנו נקרא טבל ואסור לאכול ממנו שנאמר (ויקרא כב פסוק טו) וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קִדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לָהֶם, כלומר לא ינהגו בהן מנהג חולין ועדיין קדשים שעתידין להתרם לא הורמו.

והאוכל כזית מן הטבל קודם שיפריש ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר², חייב מיתה בידי שמים שנאמר ולא יחללו את קדשי בני ישראל וגו' והשיאו אותם עון אשמה. האוכל מדבר³ שניטלה ממנו תרומה גדולה ותרומת מעשר ועדיין לא הפריש ממנו מעשרות ואפילו לא נשאר בו אלא מעשר עני הרי זה לוקה משום אוכל טבל, ואין בו מיתה שאין עון מיתה אלא בתרומה

¹ עיין בערוה"ש תרומות סי' ג סעי' ו שהביא מן הערוך שפי' שטבל לשון טבלא כמו מביא טבלא מרובעת (שולחן מרובע), שכשם שאין ביכולתנו לאכול הטבלא שהוא עין בעלמא, כמו בן אין בידינו לאכול הפירות קודם ההרמה. והערוה"ש פירש, שאולי הוא מורכב מלשון תבל הוא הנאמר בעריות והכוונה שהוא מכוער ומי"ת ותי"ו מתחלפין כידוע, וכן הוא מורכב מלשון בלילה כדכתיב ויבל לחמורים (בשופטים פי"ט פס' כא ועיין רש"י מלכים א פי"ז פס' לה "בירח בול – הוא מרחשון שהעשב בלה בשדה ובוללין לבהמה מן הבית מלשון ויבל לחמורים"), וגם כאן בטבל החולין והתרומה מעורבים זה בזה, והאוכלם כך תבל דהיינו מכוער הוא.

² וודאי אין הכוונה שאוכל החולין קודם שהופרש תרומת מעשר, שהרי לא מציינו בשום מקום שצריך הישראל להמתין עד שיפריש הלוי תרומת מעשר, אלא הכוונה שהמעשר עצמו הוא טבל קודם שיפריש הלוי ממנו תרומת מעשר, וכן בכה"ג שאינו מפריש מעשר הוי טבל לתרומת מעשר. ערוה"ש שם סעי' יג.

³ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק י הלכה יט – כ

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

גדולה ותרומת מעשר. וי"א⁴ שכל שלא הופרשו ממנו המתנות המחויבות בין תרומה ותרומת מעשר בין שאר מעשרות דהיינו מעשר ראשון מעשר שני או מעשר עני, חייב מיתה בידי שמים ומלקות.

אע"ג⁵ שכל איסורין שבתורה שנתערבו שיעורן בששים או במאה או במאתים, הטבל כיון הרי אפשר לתקנו, אוסר במינו בכל שהן, ושלא במינו בששים כשאר כל האיסורין.

ב. תרומה לכהן ומעשר ראשון ללוי

נאמר בפרשת שופטים (דברים יח פסוק ג – ד) וְזֶה יְהִי מִשְׁפַּט הַפְּהִנִים מֵאֵת הָעַם וּגּוֹ' רֵאשִׁית דְּגִנְךָ תִּירְשֶׁךָ וְיִצְהָרְךָ וְכוּ' תִתֶּן לוֹ. נתחייבנו בזה להפריש תרומה מזרע הארץ ומפרי העץ⁶ – מגידולי ארץ ישראל ולתת אותה לכהן, ונקראת תרומה גדולה⁷. ונמנית מצוה זו של הפרשת תרומה גדולה במנין המצוות כמצוות עשה⁸. וכשמפריש צריך לברך ברוך אתה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הַעוֹלָם, אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה.

תרומה⁹ ותרומת מעשר נאכלת לכהנים בין גדולים בין קטנים בין זכרים בין נקבות הם ועבדיהם הכנענים ובהמתן, שנאמר (ויקרא כב פסוק יא) וְלֶחֶן פִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן פְּסוּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וּגּוֹ'. ואין חיוב על הכהנים¹⁰ לאכול את התרומה אבל כשאוכלה מקיים מצוה, וכשאין אוכלה ומניחה לרקוב הוי כבזיון קדשים.

⁴ רש"י יבמות בסוגין ד"ה אף מעשר "אף מעשר ראשון טובל – ואע"ג דבדידיה ליכא מיתה חייבין מיתה על הטבל שלא הופרש מעשר ראשון ממנו. וכן שם בד"ה הכי גרסינן "וקאמר רחמנא לא תיכול ואי מהתם ה"א ללא אבל מיתה לא קמ"ל". ושם בתוד"ה אי מהתם בתירוצ' השני רמב"ם שם פט"ו ה"ו.

⁶ ראה לקמן שנחלקו אם מן התורה צריך להפריש תרומה מכל פרי הארץ והעץ או רק מהדגן התירוש והיצהר בלבד.

⁷ רמב"ם תרומות פ"ב ה"א, ועי' מתנות עניים פ"ו ה"ב.

⁸ רמב"ם עשה קבו, סמ"ג עשין קלג, רס"ג עשה סה, יראים קמו, רבינו ירוחם חלק אדם נתיב כא ה"ד, ופורטו הדינים ברמב"ם הל' תרומות, טור ושוע"ע יו"ד סי' שלד.

⁹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה א

¹⁰ חזו"א שביעית סי' י"ד סק"י ואולי זו גם כונת הרדב"ז לקמן פט"ו ה"ב ע"ש ועמש"כ בבה"ל לקמן פ"א ה"א:

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת יבמות

תרומה לכהן¹¹ בין טהורה בין טמאה¹² אפילו נטמא הדגן או התירוש כולו קודם שיפריש, הרי זה חייב להפריש ממנו תרומה בטומאה וליתנה לכהן¹³.

נאמר בפרשת קרח (במדבר יח פסוק כא) לְבָנֵי לֵוִי הֵנָּה נְתַתִּי כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה חֶלֶף עֲבָדְתֶם אֲשֶׁר הֵם עֲבָדִים אֶת עֲבֹדַת אֱהֱל מוֹעֵד. ועוד נאמר שם (פסוק כד) כִּי אֶת מַעֲשֵׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לִיקְנוֹק תְּרוּמָה¹⁴ נְתַתִּי לְלוּוִים לְנַחֲלָה עַל כֵּן אֶמְרָתִי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה. וללויים נאמר (שם פסוק לא) וְאֶכְלָתֶם אֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם אֲתֶם וּבֵיתְכֶם¹⁵. נצטוינו בזה לתת חלק אחד מעשרה חלקים מזרע ארץ ישראל ללוויים¹⁶. והוא הנקרא בלשון חז"ל מעשר ראשון¹⁷. ונמנית מצוות הפרשת מעשר ראשון במנין המצוות¹⁸. לדעת הרמב"ם¹⁹ ההפרשה והנתינה בתרומה ובמעשר נמנו

¹¹ ותרומה הוא ממון כהן ויכול לקדש בהן אשה ומותר להאכיל תרומה ומעש"ר ומעשר עני לכהן קטן וללוי קטן ועני קטן אף שאין יודעים שזה תרומה ומעש"ר ומ"ע אבל אין מהלקין לו בגורן עד שידע לישא כפיו כדלקמן פ"ב הכ"ב ע"ש אך אם הוא גדול י"א שצריך להודיעו שזה תרומה ומעש"ר ומ"ע שלא יהא כגונב דעת הבריות שחושב שנותן לו משלו וי"א דאין ליתן תרומה לכהן קטן מפני שהוא מאבדה. כהן מומר אין עליו איסור לאכול תרומה וי"א שאינו אוכל

¹² רמב"ם הלכות תרומות פרק ב הלכה יד

¹³ ויש מצוה ליתן לכהנים מלבד מצות ההפרשה מיהו גם אם הפריש ע"מ שלא יקנה השבט או שאמר יזכו הכהנים ולא אתחייב בנתינתן או שאמר יזכו ואתחייב בנתינתן אבל עתיד אני לעבור ולא אתן בכל אלו תרומתו תרומה ותנאו בטל זוכו בו הכהנים וחייב בנתינתן. עיין דרך אמונה שם פ"ו ס"ק ג

¹⁴ הכתוב קראו תרומה עד שיפריש ממנו תרומת מעשר – רש"י.

¹⁵ אפילו בבית הקברות.

¹⁶ מתוך לשון החינוך מצווה שצה.

¹⁷ ברכות פ"ו מ"א, תרומות פ"א מ"ה פ"ג ו-ז, ועוד רבים.

¹⁸ הרמב"ם (עשה קבו) סמ"ג (עשין קלה) חינוך (שצה), אוהרות לר' שלמה אבן גבירול [וזהו הרקיע עשה לך] וכ"כ בשאלתות קמט, וביראים קמו.

¹⁹ סהמ"צ שורש יב.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

כמצוה אחת, שהנתינה היא חלק מחלקי המצוה²⁰. ולדעת הרמב"ן²¹ במעשר ראשון יש שתי מצוות, – הפרשה²² ונתינה²³.

ומצותה שאחר שמפרישין²⁴ תרומה גדולה²⁵ מפריש אחד מעשרה מן הנשאר וזהו הנקרא מעשר ראשון²⁶, ובו נאמר כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו ליקח וכו', וצריך לברך ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש מעשר ראשון

ואם מפריש יחד תרומה ומעשר מברך ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש תרומות ומעשרות²⁷. ומעשר זה נוהג בכל השנים חוץ משנת השמיטה,

והמעשר הזה ללוויים זכרים ונקבות שנאמר ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה, ויוצאן ידי מצות נתינה גם כשנותנין לנקבה, ואפי' נשאת לישראל נותנין לה מעש"ר, וי"א שאין

²⁰ ופירש המגילת אסתר שם בדעת הרמב"ם שכיון שכל זמן שלא נתן לו חלקו לא יצא ידי חובתו, והמפריש תרומה ותרומת מעשר ואין דעתו ליתנם לכהן לא יצא ידי חובתו בהפרשה לא נמנית הנתינה כמצווה. ועי' כרם ציון ספר א שהגרצ"פ האריך בדברי המגילת אסתר בהפריש על מנת שלא ליתן לכהן שלא חלה ההפרשה וכתב שמרש"י יומא פנ. ד"ה כי פליגי וגיטין ל. ד"ה ואע"ג מוכח שההפרשה חלה. ועי' חזון איש מעשרות סי' ז ס"ק כד. ובמרגינתא טבא שם על ספר המצוות כתב שדעת המב"ם שבתרומה ותרומת מעשר עיקר המצוה היא ההפרשה בלבד, ואחרי שהפרישם קנאם השם ונתנם לכהן והם זוכים משלהן גבוה ואין הנתינה ציווי אלא הודעה שהוא לכהן מאת ה'. אבל במעשר ראשון עיקר המצוה היא הנתינה ללוי ולא ההפרשה, שהמעשר לא קנה ה' ונתן ללוי במתנה, אלא הוא חלף עבודתם..

²¹ בהשנות לסהמ"צ שם.

²² שנאמר "עשר תעשר את כל תבואת זרעך" [דברים יד כב], ופירשו שבשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר ראשון, ואחד מעשר שני. [וקצ"ע שאין לשון כזו בספרי או בנמרא אלא שבר"ה ה. בדעת רבי שמעון נאמר "בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה", ועוד צ"ע שלרמב"ן שהוא מקור למצוות הפרשת מעשר ראשון והאיך כתב והוכיח בפירושו לתורה בדברים שם שפסוק זה נאמר רק לגבי מעשר שני].

²³ "ונתתה ללוי לגר ליתום ולאלמנה [דברים כו יב], ופירושו שיתן ללוי חלקו ולעני חלקו" והוכיח הרמב"ן דעתו שהרי מברכים על ההפרשה, ואם היתה רק מצות נתינה לכהן לא היו גוזרים עלינו לברך בשעת הפרשה [כמו שנאמר בתוספתא בברכות (פרק אחרון ה"ט)], ככל מצוה שעשייתה אינה נמר מצוה [עי' מנחות מב:]: ולכן אף הכהנים עצמם מפרישים תרומה ומעשרות ומברכים, ואילו לא היתה המצוה אלא הנתינה בלבד היו פטורים מזה, וכן משמע מתוס' ר"ד קדושין נח: ד"ה חטה ששתי מצות הן ההפרשה לתקון מידי טבל והנתינה לכהן, ועי' שו"ת נודע ביהודא מהדו"ת יו"ד רא שכתב כן מדעת עצמו שהן ב' מצוות, וכתב שלא קדמני בזה שום מפרש או פוסק, ובאמת קדמוהו הרמב"ן ותוס' רי"ד.

²⁴ רמב"ם הלכות מעשר פרק א הלכה א

²⁵ אבל לפני שמפרישין תרו"ג אסור להפריש מעש"ר ועובר בלאו דמלאתך ודמעך לא תאחר כנ"ל פ"ג מתרומות הכ"ג ובדיעבד אם עשה מה שעשה עשוי

²⁶ לפי שיש אחריו מעשר שני או מעשר עני

²⁷ כמבואר בתוספתא ברכות ו יט ומובא ברמב"ן הלכות חלה לה. ונפסק ברמב"ם מעשר א טז, וכן הוא בירושלמי ברכות ט ה"ג רק שם בלשון יחיד להפריש תרומה ומעשר

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

נותנים²⁸, וכן לישראלית אשת לוי²⁹, ולעבד לוי ולבהמת לוי נותנין מעש"ר, ומקיים בזה מצות נתניה. וכהן חלל אין לו דין לוי³⁰, ולוי שנשא ממזרת³¹ כיון שהולד חולך אחר הפגום אינו לוי ואינו נוטל במעשר.

בזמנינו³² שהמנהג שהכהנים והלויים עולין לכהונה ע"פ עצמן אין נוהגין היום לתת לכהנים תרומה להסיקה תחת תבשילו³³. וכן אין לתת מעשר ראשון ללויים בזה"ז כיון שעולין ע"פ עצמן וא"צ אפי' להעלותן בדמים. ומ"מ ו"א³⁴ שיש מדת חסידות ליתן ללוי המעש"ר וכ"ז בודאי טבל אבל בספק א"צ לתת אפי' בזמן הבית וכ"ז בתרומה ומעש"ר אבל מעשר עני חייבין לתת גם בזה"ז אם הוא ודאי טבל שהרי יש לנו ודאי עניים.

נאמר בפרשת קרח³⁵ "ואל הלויים תדבר ואמרת אלהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר אשר נתתי לכם מאתם בנחלתכם והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, ונצטוו בזה הלויים

²⁸ שו"ת אגרות משה יו"ד א קצנ "איברא דצריך טעם לחלק בין מתנות למעשר ואין ידוע לי בעניותי טעם נכון בזה אבל הדין אמת שאין נותנין ללוייה נשואה לישראל". ושם בסימן רמזו כתב "הנכון לע"ד שכיון שהיא בת לוי שיש לחלוק לה מעשר דמדינא ניתן מעשר אף לנקבות בנות לויים, לעולם אינה אובדת זכותה דבנישואין אף לישראל היא לוייה כבתחלה, אבל מצד החיוב מוזנות שעל בעלה הישראל והכהן ומעש"י לבעלה אין חולקין לה דנמצא דהנתינה לה הוא נתינה לבעלה שאינו לוי, ולכן באירוסין או בנתגרשה והיא מעוברת שאין לה מוזנות מבעלה ומעש"י לעצמה יש גם לחלוק לה מדינא".

²⁹ רמב"ן ורשב"א וריטב"א בסוגיותינו ואפי' לבעלה הישראל אפשר ליתן כמו התם כ"כ שם הרמב"ן והרשב"א ובמנ"ח מצוה שצ"ה כ' כן בל' אפשר ולא ראה הראשונים הנ"ל, אכן בירו' דיבמות פ"ט ה"ה מוכח דבת לוי שנשאת לישראל נעשית ישראלית וכמו בת כהן ומרבה לה מובת, אך י"ל דשם לענין אכילת מעשר מיירי וכר"מ דמעש"ר אסור לזרים וכדמוקי לה בבבלי שם וע"ש בירו' יבמות פ"י ה"א שאם ילדה בן מישראל אינה אוכלת במעשר הוא ג"כ רק לר"מ וכ"כ בישועות מלכו בסמוך ה"ב. דרך אמונה ציון ההלכה הלכות מעשר פרק א ס"ק (ז)

ם

³⁰ מנ"ח מצוה שצ"ה וכ"כ המל"מ בפ"ט מביכורים ה"ב וכן מבואר בגיטין נ"ט ב' כתובות כ"ו א' בכורות מ"ז א' ובירו' דיבמות פ"י ה"א פלוגתא בזה וע"י באבי עזרי.

³¹ תוספתא יבמות רפ"ח ושם א"י בת לוי ונ' דה"ה בן לוי וע"י ערכין ל"ג ב' ונראה דהממזרת לא היתה לוי' וצ"ע.

³² חזו"א שביעית סי' ה' סק"ב ודמאי סי' ב' סק"ו ובק"ו ה' תרו"מ שהדפים ר"ז שפירא ז"ל וזה דלא כמהרי"ט סי' פ"ה וע"י ברמ"א יו"ד סי' של"א סי"ט שכ' ונותנה בזה"ז לכל כהן שירצה בין חבר בין ע"ה ואפי' אינו מיוחס כיון שמוחזק ככהן והוא שורפה והיינו אפי' תרומה מהורה כיון שבזמנינו אין שום תרומה נאכלת אבל בזמנינו אין נוהגין כן וכמש"כ בחזו"א ובתשו' רדב"ז ה"ב סי' תשל"א כתב דהאידנא שכולם טמאים אין נותנים להם תרומה לא טמאה ולא מהורה שמא יבא לידי תקלה. ועיין דרך אמונה שם ב

³³ וכן חלה ואפי' חלת חו"ל אין נותנין לא לכהן קמן ולא לגדול שטבל ואף על גב שנותנין פדיון הבן לכהן ומברכין עליו וכן הם מברכין על נשיאות כפים וסומכין על חזקתן מ"מ לענין נתינת תרומה חששו חז"ל שאם יתנו יתרבו העולין ע"פ עצמן בשקר ולכן ראוי שלא ליתן. דרך אמונה תרומות ו ס"ק ב

³⁴ כו"פ פמ"ו כתב שבעל נפש יתן גם בזה"ז המעש"ר ללוי והמקילין אין נותנין ללוי בזה"ז וכן נהג מרן במעש"ר ודאי לתתו ללוי או דמיו.

³⁵ במדבר יח כה-ל [עם רש"י].

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

להפריש מעשר מן המעשר שהם נוטלים מישראל, ושיתנו אותו לכהנים³⁶. ובלשון חז"ל המשנה נקרא "תרומת מעשר"³⁷.

מצוות הפרשת תרומת מעשר נמנית כמצוות עשה³⁸. ואף הרמב"ן שסובר שבמעשר ראשון יש שתי מצוות הפרשה ונתינה, מודה שבתרומת מעשר יש רק מצוה אחת³⁹.

דף פו:

ג. מפני מה קנסו לזים במעשר שלא עלו בימי עזרא

לזיים וכהנים מפרישין מעשר ראשון ואינן מספיק שיקראו לו שם, כדי להפריש ממנו תרומת מעשר, אולם אם ירצו יפרישו רק כדי תרומ"ע ויקראו לו שם מעש"ר ועוד תשעה חלקים כמותו בצד צפוננו או דרומנו של הפירות ואח"כ יעשוהו תרומ"ע.

וכן הכהנים מפרישין שאר תרומות ומעשרות לעצמן, ולפי שהכהנים נוטלין מן הכל יכול יאכלו פירותיהן בטבל"ן ת"ל (במדבר יח פסוק כח) כִּן תִּרְיִמוּ גַם-אַתֶּם תִּרְוֶמֶת ה' מפי השמועה למדו אתם אלו הלזים גם אתם לרבות את הכהנים.

ואפי' הפריש מעש"ר ומע"ש ולא הפריש תרומה או שלא הפריש תרומ"ע מהמעש"ר ה"ז טבל וחייב מיתה, אם אוכלו. וכן לוי שלא הפריש מעש"ר וכן עני שלא הפריש מעשר עני אלא שיש חילוק ביניהן שהכהן מפריש תרומ"מ והן לעצמו וכן הלוי מפריש מעש"ר והוא לעצמו אבל העני אסור לו ליטול לעצמו את המעשר עני.

אין מוציאין⁴⁰ המעשר מיד הכהנים וכן מיד כהנת⁴¹ בין מעש"ר של שדותיהן, ובין פירות שלקחו מישראל ועישרוהו⁴², שנאמר (שם פסוק כו) וְאֵל הַלְוִיִּם

³⁶ לשון החינוך תצו.

³⁷ דמאי פ"ב מ"ד, פ"ד א, ד ופ"ה א-ג. תרומות פ"ג ופ"ד מ"ה, ועוד רבים. וכתב החינוך [מצוה שצו] שנקרא כך מפני שקראו הכתוב "תרומת ה'". ועיין מנחת שלמה ח"א סי' סב מה שהסתפק בגדר תרומת מעשר.

³⁸ רמב"ם (עשה קבט) סמ"ג (עשין קנד) חינוך (מצוה שצו) אזהרות לר' שלמה אבן גבירול (זהר הרקיע עשה לד) יראים (קמו קעא).

³⁹ דרך מצותיך להמל"מ במשמעות הרמב"ן בהשגותיו לשורש יב שם, אלא שתמה ע"ז ונשאר בצ"ע. ועי' מעין החכמה דף קלו.

⁴⁰ רמב"ם הלכות מעשר פרק א הלכה ג - ד, שו"ע ונו"ב יו"ד שלא סח - סט

⁴¹ ואם נשאת לישראל או שנתחללה מוציאין מידהין מניח מצוה שצה

⁴² שער המלך

תרומות והנצחות - בנק הדואר ח"ן 22887389 - ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תְּדַבֵּר וְאַמְרַתְּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא מֵאֵת הַכֹּהֲנִים.

וכן כל מתנות כהונה אין מוציאים אותן מכהן לכהן, ואין הכהן מחויב לתתו לכהן אחר אלא זוכה בה בעצמו⁴³.

עזרא קנס את הלויים בזמנו כל ימי בית שני שלא יתנו להן מעשר ראשון בתור חובה אלא הרוצה בכך ינתן לכהנים⁴⁴ לפי שלא עלו עמו לירושלים ולא עלו אלא בעלי מומים. ואחר החורבן י"א שבטל הקנס⁴⁵. וי"א⁴⁶ שהקנס שיתנו גם לכהן גם ללוי קיים ג"כ בזמן הזה⁴⁷ ומרן החזו"א⁴⁸ הסתפק האם כך ניתן לנהוג להלכה לתת בזמנינו גם לכהן, וי"א⁴⁹ שנוקטים להלכה כדעת ר' עקיבא שעזרא לא קנס כלל, ואין נותנין רק ללויים.

⁴³ ועיים שער המלך שכן דעת רוב ראשונים אך הביא שם דעות איזה ראשונים שכתבו דמדרבנן צריך הכהן לתת לכהן אחר את התרומה ותרומ"ע שלו כדי שלא יבא לזלזל שלא יפריש אם נראה שנשאר שלו אבל מעש"ר א"צ לתת, ויש קצת ראשונים דס"ל דמה"ת חייב גם כהן לתת המעש"ר ללוי

⁴⁴ ואם אין שם כהן נותנו ללוי וכ"ש מעשר שלהן שאין מוציאים מידם. חזו"א שם

⁴⁵ חזו"א דמאי סי' ב' סק"ג וכ"כ המנ"ח מצוה שצ"ה וכן מוכח בפ"ד מביכורים ה"ד כמש"כ הר"י קורקוס שם ועובדא דר"ע וראב"ע בסוגיין צ"ל דה"ל לפני החורבן או שעדיין לא ביטלו מיד אחר החורבן. דרך אמונה ציון ההלכה שם א ס"ק מו

⁴⁶ דעת התוס' כאן ובכתובות כ"ז א' ובב"ב פ"א ב' והר"ש במע"ש פ"ה מ"ט והרמב"ן חולין קל"א ב' ובב"ב פ"א ב' ויבמות פ"ו ב' והרשב"א בב"ב ותוס' הרא"ש בחולין והר"ן בח"י בחולין והרא"ה בכתובות וכן תלמידו בשמ"ק שם וכן בח"י הר"ש משנ"ן ורבנו קרשקש בכתובות שם וע"י מאירי קדושין כ"ו ב' ב"מ י"א שדחה ג"כ דעת רבנו וכן בסה"ת בה"א ו"י ו"ד סי' של"א והביאו הרמ"א שם סי"ט בשם י"א וע"י רמ"ה ב"ב דף פ"א ב' אות סי"ג שכ' דמעש"ר אם אפשר ליתנו ללוי נותנו ללוי ואם א"א נותנו לכהן.

⁴⁷ ועיין תורת הארץ חלק א פרק ג אות עח שכתב י"ל דהטור שכתב דגם בזה"ז נותן אף לכהן משום דס"ל דחייב תו"מ נמשך עוד מקדושת עזרא דלא בטלה, גם היום נוהג קנס עזרא כיון שקנס שלו ה"ל לעולם מי יוכל לבטל קנס עזרא אבל להסוברים דתו"מ בזה"ז היא רק מדרבנן משום דקדושת עזרא בטלה אחר החורבן ובה"ז היא רק דרבנן דגורו מחדש אחר החורבן להפריש תו"מ יש לומר דכעין דאורייתא תקנו לתת מעשר ראשון רק ללויים כדין תורה כר"ע דהלכתא כותי' ואף דקנס עזרא ה"ל לעולם היינו כל זמן שקדושה שלו קיימת אבל לאחר שביטלה קדושת עזרא ע"י החורבן ונפטר לגמרי מתו"מ לא שייך עוד קנס שלו ורבנן שגזרו אחר החורבן מחדש על תו"מ מסתמא כעין דאורייתא תקנו ולא כקנסו של עזרא וי"ל עוד דהרמ"א סובר דמעיקר הדין גם בזה"ז תו"מ מה"ת משום דקדושת עזרא לא נתבטלה ורק שלא נהגו כן ולכן הביא כאן הי"א לפי מה דס"ל שעיקר הדין דעד היום קדושת עזרא קיימת ועזרא קנס לעולם כ"ז דקדושה שלו נמשכת ולכן גם בזה"ז נותנין מעשר ראשון אף לכהן, והב"ח ביור"ד שם כתב וז"ל ולהלכה לאפוקי נפשי' מפלוגתא דרבנותא לא יתנו אלא ללויים ולא לכהנים ודלא כרב בהגהת ש"ע עכ"ל.

⁴⁸ דמאי ב' ו שהרי על מש"כ המחבר יו"ד שלא סעיף יט מעשר ראשון ונותנו ללוי הרמ"א כתב וי"א אף לכהן.

⁴⁹ דעת הרמב"א בכתובות כ"ו. ובחולין קל"א: וכן נראה דעת רבינו הגר"א וז"ל שם נב 'עתוס' דכתובות כ"ו א' ד"ה אין כו' וקי"ל כר"ע מחבירו ועוד דכל הסוגיות ועוד הרבה סוגיות במתני' וגמ' וירושלמי שנותנין ללוי וכולן כר"ע ועתוס' דיבמות פ"ו ב' ד"ה מר כו' אבל הרמב"ם כתב שעזרא לא קנס אלא הלויים שבדורו וודאי דסוגיות הנ"ל מוכיחות שנותנין ללויים דוקא אלא דסוגיא דכתובות הנ"ל ויבמות הנ"ל ובסוף סוטה צ"ע ועב"י.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ד. בת ישראל שניסת לכהן תאכל בתרומה מת ולה הימנו בן תאכל בתרומה

ישראלית ובכלל זה בת ישראל או בת לוי שכשרה לכהן, שנשאת בחופה וקידושין⁵⁰ לכהן⁵¹ אפילו קטנה בת ג' שנים ויום אחד תאכל בתרומה.

וכבר התבאר לעיל דף סט: שכל שזרעה⁵² מתייחס אחריה, אם היא בת ישראל לכהן הרי כשזרע זה קיים אוכלת בתרומה מחמתו, גם אחרי שמת בעלה הכהן, ואפילו הוא פסול ואינו ראוי לבא בקהל. ואפי' זרע הזרע. בין מזכרים ובין מנקבות בין כשר בין פסול. ושם נתבאר שעובר אינו מאכיל.

ה. ניסת ללוי תאכל במעשר מת ולה הימנו בן תאכל במעשר

ישראלית אשת לוי⁵³, נותנין מעש"ר, ומקיים בזה מצות נתינה, ודינה כדין בת ישראל לענין תרומה כשנשאת לכהן⁵⁴.

ו. ניסת לישראל לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר ... מת ולה הימנו בן לא תאכל לא בתרומה ולא במעשר מת בנה מישראל תאכל במעשר

⁵⁰ אבל ארוסה אינה אוכלת כמו שיתבאר

⁵¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ו הלכה ג

⁵² רמב"ם שם הלכה יב יד

⁵³ רמב"ן ורשב"א וריטב"א בסוגיתנו ואפי' לבעלה הישראל אפשר ליתן כמו התם כ"כ שם הרמב"ן והרשב"א ובמנ"ח מצוה שצ"ה כ' בן בל' אפשר ולא ראה הראשונים הנ"ל, אכן בירו' דיבמות פ"ט ה"ה מוכח דבת לוי שנשאת לישראל נעשית ישראלית וכמו בת כהן ומרבה לה מובת, אך י"ל דשם לענין אכילת מעשר מיירי ובר"מ דמעש"ר אסור לזרים וכדמוקי לה בבבלי שם וע"ש בירו' יבמות פ"י ה"א שאם ילדה בן מישראל אינה אוכלת במעשר הוא ג"כ רק לר"מ וכ"כ בישועות מלכו בסמוך ה"ב. דרך אמונה ציון ההלכה הלכות מעשר פרק א ס"ק ז

⁵⁴ דלא עדיף מתרומה עמש"כ בפ"ו מתרומות ה"א וזה מוכח ג"כ ביבמות פ"ו א' דמסיק גזרה משום גרושה בת ישראל מכלל דבת ישראל נשואה ללוי נותנין לה מעש"ר ורק בבית הגרנות אין חולקין לה וכ"כ הריטב"א שם בסוגיא ע"ש דרך אמונה ס"ק ת.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

בת ישראל⁵⁵ שנשאת לכהן ומת ולה ממנו בן, וחזרה ונשאת לישראל או ללוי לא תאכל בתרומה, ואף על פי שבנה מהכהן עדיין קיים שהרי אינה עדיפא מבת כהן שנשאת לישראל.

מת ישראל ולה ממנו בן לא תאכל בתרומה מפני בנה שמישראל, שפוסלה כאילו הי' אביו עדיין חי, ואין בנה הראשון מאכילה שהולכין אחר האחרון.

מת בנה מישראל אוכלת בשביל בנה הראשון.

⁵⁵ רמב"ם שם הלכה יז